

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institvtiones Morales

In Qvibus Vnivers[a]e Qvaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1612

7 Quaedam alia dubia circa detractionem diluuntur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14014

tionem famæ? Respondetur, non videtur esse peccatum mortale; quia infamia præterita refertur, vt iam præterita, & penitentia, & emendatio vitæ memotatur, vt præfens, quæ purgat infamiam præteritam.

Quædam alia dubia circa detractionem diluuntur.

CAPVT VII.

DVIVM primum, An eum, qui est in publicum carcerem coniectus ob suspicionem criminis, vel qui est accusatus, sed nondum condemnatus, licitum sit publicare? Sunt, qui dicant non esse licitum. Sed videtur nullum esse peccatum, si solum referatur, eum esse coniectum in carcerem, vel esse accusatum. Item, si per sententiam est liberatus, tunc simul hoc est detegendum, nimirum fuisse quidem accusatum, aut coniectum in carcerem, sed liberatum in iudicio.

Siroges, Quid, si fuga tantum euaferit? Respondetur, tunc videndum esse, an totum hoc sit notorium per euidentiã facti, & non erit peccatum, id refertur: alias vero erit, quoniam fuga magna gignit suspicionem peccati, & criminis denunciati.

Dubium secundum, An sit detractionis peccatum in absentia V. g. Titij detegere defectum natalium eius, nimirum, quod genus ducat ex Iudeis, vel Saracenis, vel Hæreticis, vel quod sit ex adulterio, incestu, vel sacrilegio natus. Medina in sua instructione confessorum, cap. 14. §. 25. ait esse peccatum mortale detractionis; quia si huiusmodi defectus in præsentia Titij diceretur, esset grauis in eum contumelia, ergo si in absentia referatur, est detractionis, & grauis.

Mihi tamen videtur oppositum dicendum, non esse detractionem, vbi defectus est publicus, & persona cognita, hoc in absentia refertur; quia detractio est iniuria, qua fama proximi violatur. Sed, vt præcedenti capite diximus, fama accipitur pro exultatione hominis alicuius, orta ex laudabili, & honesta vita ipsius, ergo detractio est iniuria, qua detegitur peccatum proximi. Aliud vero est de contumelia, quia hæc est iniuria, qua minuitur honor proximi: honor autem est reuerentia, quæ debetur alicui in testimonium virtutis, vel cuiuslibetque alterius dignitatis, aut excellentiæ; & proinde contumeliosum est verbum, quod exprimit in præsentia, siue malum culpæ, siue malum pœnæ, siue defectum naturæ, & consequenter grauis est contumelia, Titium præsentem compellere hominem genus ducentem ex Iudeis, vel Saracenis, vel hæreticis, vel esse hominem male natum. Non tamen est detractio, si ista dicantur in absentia, hoc autem intelligimus, quando isti defectus natalium non referuntur ex animo detrahendi. Item quando non sequitur damnum, petinde ac si detractio fuisset.

Dubium tertium, An Titium infamatum ex multis criminibus infamare ex vno alio crimine, sit mortale peccatum?

Item, an Titium infamatum in grauiori aliquo crimine, vtputa homicidio, latrocinio, infamare in minori peccato, nimirum fornicationis, sit mortale peccatum? Siluester *Detractio, quæst. 1.* ait, non esse mortale peccatum. Sed videtur aliter esse dicendum. Primum, si Titius sit infamatus ob multa crimina, detegere vnum aliud crimen eiusdem quidem speciei, cum multis illis, & solo numero distinctum, non erit mortale peccatum. Verbi gratia, si Titius sit infamatus ob centum furta, dicere eum commisisse centum, & vnum; quia reuera illud lædit partim famam; nisi illud peccatum fuerit etiam valde atrox, aut enorme crimen etiam in eodem genere, qualia sunt peccata nefaria.

Secundò, quando quis est infamatus ob multa crimi-

na, detegere vnum aliud diuersæ speciei, licet sit minus graue ex natura sua, est peccatum mortale; quia licet sit infamatus ob alia crimina, retinebat tamen suam famam, & exultationem in alia materia. Ergo quantumvis sit Titius infamatus ob homicidium, non est licitum detegere occultam fornicationem ipsius.

Tertiò si quis sit infamatus ob multa crimina, non erit grauis detractio detegere aliquod aliud crimen alterius speciei, quandoque in illud solent vt plurimum incidere ij, qui perpetrant priora delicta; quia eo ipso, quod solent incidere, non læditur notabiliter fama eorum.

Dubium quartum, An detractio, qua solum detegitur peccatum veniale proximi, sit tamen venialis culpa? quod est querere, An vt detractio sit mortale peccatum; opus sit, vt peccatum, quod detegitur, sit mortalis culpa? Medina loco supra citato ait, aliquando esse mortale peccatum, etiam si sola culpa venialis alterius detegatur; quia apud aliquas nationes aliquod veniale peccatum iosame habetur. Vt si in absentia dicat de Titio fuisse mentitum, quoniam pro magna contumelia habetur apud malos, si contumeliosè dicas alicui eum mentiri.

Item, quia aliquas personas maximè dedecet quadam venialia peccata, vtputa Episcopum religiosum vitium, aut grauem alium hominem maximè dishonestat mendacium etiam leue, præsertim, si dicas eum frequenter mentiri solum, quamuis leuiter. Sed Siluester, *verb. Detractio, quæst. 1.* & Antoninus, *par. 2. tit. 8. cap. 14.* & Nauarrus in *Manuali, cap. 18. num. 24.* generaliter docent detegere peccatum veniale proximi esse tantum veniale peccatum.

Et hæc est verior sententia; quia per detractionem venialis culpæ non læditur notabiliter fama proximi.

Et ad argum. respondendo dicimus, solum id probate, esse disparatam rationem de contumelia, vt etiam supra diximus. Et hinc est, vt aliquando sit grauis contumelia dicere de aliquo in præsentia ipsius eum mentiri: nam huiusmodi contumeliosa verba, & similia apud aliquod genus hominum, vel contra certum genus personarum iactata, habentur pro graui contumelia, & iniuria. Secus verò est detractione, quæ fit in absentia eius, cui detrahimus.

*Dubium quintum, An is, qui dicit de alio generalia verba, quæ possunt esse venialia, aut mortalia peccata, peccet mortaliter, V. g. si quis referat de Titio, eum esse ignatum hominem, aut superbum, aut inanis gloriæ cupidum? Siluester loco citato ait, non esse mortale peccatum, quia tam de veniali, quam de mortali culpa potest intelligi nec est maior ratio; cur de mortali culpa quam de veniali intelligatur. Idem sentit Antoninus, *par. 2. tit. 9. cap. 4.* At Nauarrus, *cap. 18. num. 24.* videtur oppositum sentire. Quia, inquit, huiusmodi detractiones licet generales, aliquando esse solent eum periculo notabili, & damno proximi. Sed prior sententia videtur verior, ea tamen intelligitur, per se, & regulariter, & ordinariè, attamen per accidens ratione periculi, & damni, eiusmodi detractiones erunt peccata mortalia.*

Dubium sextum, An si quis generaliter solum dicat, in hoc oppido, loco, Republica, vel ciuitate sunt multi improbi, mortaliter peccet? Sunt, qui dicant esse mortale peccatum, quia infamet ipsum oppidum, locum, vel collegium. Sed videtur esse eum distinctiōe loquendum, si dicat, omnes esse improbos, tunc infamat congregationem totam, & proinde, si infamia est materia mortali, & mortaliter peccat; si vero solum dicat multos esse improbos, tunc non infamat congregationem totam. Item non infamat aliquem in particulari; & ideo non peccat mortaliter, & certè hoc modo accipitur regulariter, cum quis dicit de aliquo collegio, loco, oppido, esse infame.

Dubium septimum, Quando absque vno peccato licitum sit detegere peccatum alterius extra iudicium? Respondet Adrianus, Quodlib. 11. quæst. 2. §. in 4. De refi-

restitutione, *quæst. quæ incipit: Visio de bonis animæ, §. Getson.* in multis casibus id esse licitum.

Primo, quando peccata aliorum etiam cognitorum referuntur, ut sensibilia exempla ad audientium instructionem.

Secundo, quando referuntur ad maiorem audientium cautelam, ne scilicet corrumpantur peccatis aliorum.

Tertio, quando referuntur ex quadam animi commiseratione, ut audientes prouocentur ad precandum pro illis.

Quarto, propter maiorem utilitatem eorum, quorum peccata deteguntur: & hoc modo detegere peccata proximi ei, qui potest prodesse, & non obesse, nullum est peccatum. V. g. peccata filiorum parentibus, discipulorum magistris. Sic Caietanus, 2. 2. *quæst. 73. art. 2.* Navarrus *cap. 18. num. 33.* & colligitur ex *cap. Hoc videtur. 22. quæst. 5.*

Quinto, ob consilium capiendum, ut sciamus, quomodo cauere debeamus, vel nobis, vel alicui alteri tertio, sed cauendum in his, ne temerè aliorum, de quibus dicitur, fama gratuita lædatur.

Dubium octauum, An qui mendacis, vel simulationibus, bonam famam alicubi adeptus est, possit licitè infamari? Adrianus, *Quodlib. 11. quæst. 1.* respondet affirmatiuè.

Primo, quia huiusmodi est impostor, & ideo ite potest fama exsolari, quia eam possidet contra ius. At Sotus, *lib. 5. De Injustitia, quæst. 101. art. 2.* d. 1. Inquit, si huiusmodi homines sint alioqui perniciosi ob famam falsam, quam habent, V. g. falso creduntur esse periti medici, doctores, vel aduocati, tunc licitum est falsam illam famam detegere; quia hoc cedit in damnum, & detrimentum aliorum. Si autem huiusmodi homines nulli noceant ex sua falsa fama; tunc ait non esse licitum eos infamare. Sed reuera ea parte probabilior est Adriani sententia: qui cum fama sit mendacis, & simulationibus acquisita, contra ius possidetur: unde contra iustitiam non facit, qui eam falsam famam detegit.

Dubium nonum, An detrahere de fama alicuius vita functi, sit mortale peccatum, nimirum aut falsum crimen imponendo, aut detegendo occultum, aut publicum, V. g. Titius mortuus est, vixit autem aliquando in concubinato publico, vel fuit aliquando fur, vel adulter, sed occultus, an illa recensere post mortem eius, sit mortale peccatum?

Ratio dubitandi est, quia post mortem infamia nulli nocere potest. Respondetur esse mortale peccatum, per se euulgare crimina mortuorum, si falso eis imponantur: aut si occulta recensentur peccata eorum: at quando obijerit, hoc non nocere eis, respondetur hoc esse per accidens, & aliquando contingere, ut noceat multis eorum, qui viuunt; quia fieri potest, ut aliquando huiusmodi detractio sit cum detrimento, vel damno viuentium, qui mortuo erant quodammodo commixti sanguinis propinquitate, vel affinitate, vel amicitia, vel familiaritate. Item aliquando nocere potest familiæ, vel cognationi. Item licet non noceat viuentibus, filijs, propinquis, vel amicis, iniuria tamen sit ipsi mortuo, quia adhuc ille in hominum memoria viuit, & proinde iniuria est, vel illi falsum crimen imponere, vel occultum crimen illius euulgare. Unde sit, ut huiusmodi etiam detractioibus viui etiam grauius offendantur; quia timent etiam inde de fama ipsorummet post mortem similiter per detractorem minuenda: at vero notoria crimina hominum mortuorum recensere non est per se mortale peccatum, sicut supra dixi de eo, qui notorium crimen alicuius alicubi narrat alibi, ubi de eo, qui notorium crimen alicuius in vno tempore, recenset in alio tempore. Ex his sequitur, quid sit dicendum de histographis, an peccent mortaliter cum scribendo minuant famam aliorum? De hoc Sotus *lib. 5. De Injustitia quæst. 101. art. 2.* Et breuiter dicendum est.

Primo, eos mortaliter peccare, si minuant ex praua animi intentione.

Secundo, si falsa crimina imponant, aut commemorent vera, sed occulta, quæ nimirum secretè sunt facta.

Tertio, si crimina tantum referant, nec narrant emendationem eorum, & penitentiam, quam mortui peregerunt, & hoc faciunt cum offensione, & scandalo eorum, qui viuunt, & legunt historias.

Quarto, si in his, qui viuunt, aliquod notabile damnum etiam temporale ex ipsa historia consequatur.

Vitimo, si occulta crimina omnino patris suo tempore nota, euulgent.

At vero nullum est peccatum, si crimina notoria, vel per euidentiã facti, vel iuris enarrant, vel si referant, quæ vulgo, & cõmuniter ferebantur, vel quæ ex auditu fide digno didicerunt, dummodo scribant se ea retinere simpliciter, quæ audierunt, vel quæ vulgo ferebantur.

Dubium decimum, An audiens detractorem peccet mortaliter, solum audiendo? De hoc S. Thomas, 2. 2. 97. 3. art. 4. Caietanus in *summa, verbo Detractio.* Siluest. *Detractio, quæst. 2.* Adrianus, *Quodlib. 11. quæst. 2.* Navarrus *cap. 18. num. 36. & 41.*

Primo, dicendum est, is qui audit, audiendo, aliqua ratione cooperatur detractori, nimirum incitando, interrogando, vel consensuendo, vel delectando, tunc peccat, sicut is, qui detrahit, quia est detractiois causa.

Secundo, si solum perimitur detractorem, non impediendo eum, ob aliquem suum bonum, nimirum aut ex necessitate, aut dubitate, aut iusto aliquo timore, aut quia non speret fructum in admonendo detractorem, tunc nullum est peccatum. Tota igitur difficultas est, an cum non impedit detractorem, cum possit commodè, peccet mortaliter: sunt, qui affirmant, ea ratione: quia licet non peccent contra iustitiam, huiusmodi auditores, faciunt tamen contra charitatem, cum possint commodè impedire damnum infamiae: sicut peccaret, qui posset commodè impedire, & non impedit, ne bona temporalia Titij furto sumptantur.

Sed dicendum est, Primo, si quis ex officio teneatur impedire detractorem, & non impedit, tunc peccat mortaliter contra iustitiam; quia facit contra officium suum.

Secundo, si graue aliquod damnum ex detractioe sequatur, & possit quis impedire commodè, & facile, peccat contra charitatem, non impediendo: e contra hoc casus, non erit mortale peccatum, licet aliquanta sit negligentia in non impediendo detractorem. Hæc colliguntur ex communi opinione.

De Sufuratione.

CAPVT VIII.

DE hoc peccato agit S. Thomas, 2. 2. *quæst. 74. art. 2.* Sotus, *lib. 5. de Injustitia, quæst. 11. art. 1.* Navarrus, in *Manuali, cap. 18. num. 13. & 14. §. 33.*

Notandum est, Primo susurationem esse peccatum linguæ, quo quis refert alteri malum culpæ, penæ, vel naturæ alterius, animo dissoluendi amicitiam contractam inter duos. Unde per susurationem proprie seminatur discordia: & consequenter differt susuratio à detractioe, & contumelia: quod detractor lædit in totum, vel ex parte famam alterius: contumeliosus referendo malum alterius, lædit honorem eius: susurro verò referendo malum, lædit in totum, vel minuit ex parte amicitiam in duos contractam.

Secundo notandum, posse susurationem contingere tripliciter.

Primo, si quis referat malum falsum alterius.

Secundo, si quis referat malum alterius verum quidem, sed occultum.

Tertio, si quis referat malum alterius, verum, & notorium per euidentiã facti, vel iuris: duobus primis modis detra-

detra-